

Også publisert i Dagens Næringsliv 15. mars 2011

Fotballonkler ødelegger

Av Bernt Arne Bertheussen,

Førstelektor Handelshøgskolen ved Universitetet i Tromsø

Fotballonkler er snille og tilsynelatende nyttige, men i det lange løp bidrar pengene deres til å ødelegge fotballnæringen, skriver Bernt Arne Bertheussen. Fotballfolket trosser vinteren og sparker Tippeligaen i gang igjen allerede til helgen.

Med nær en halv milliard i minus bare de siste tre årene er man vel vant til å jobbe motstrøms der i gården. Hadde dette vært en «normal» kommersiell næring, ville de fleste aktørene, og dermed også hele bransjen, vært utryddet forlengst. Men fotballøkonomi er en helt annen idrett blant annet på grunn av klubbenes rikelige tilgang på støttende og tilgivende «onkler». Fotballonklene er patriotiske medspillere i et finansielt nettverk som er spunnet rundt klubbene.

Deres viktigste oppgave er å finansiere de årvisse underskuddene. Uten positiv egenkapital ved årsskiftet kan klubbisensen ryke, men «the show must go on!» Bortsett fra på Oslos beste vestkant vurderes en fotballklubb som for viktig til at støttespillerne tør å tillate en konkurs.

Onklene henger ofte investorskiltet på jakkeslaget sitt, men det er mest for å tåkelegge. Det er allmenn viten at man får ikke avkastning på kapital som skytes inn i en fotballklubb. Dette dreier seg i stedet om å finansiere et forbruk som allerede har funnet sted.

Fotballonklene kan opptre i ulike forkledninger. Kommunen og kraftselskapet er nesten alltid med i «dugnadsgjengen». Da pøses offentlige penger inn i det lokale fotballsluket. Sparebanken kan tas med i det samme åndedraget. Også nyrike spradebasser, med et voldsomt behov for å bli sett, pleier å bidra.

På kort sikt er onklene snille, de berger jo klubben sin fra konkurs der og da. Men i det lange løp er de dumme siden de bidrar til å opprettholde en selvdestruktiv økonomisk dynamikk i en næring der alt handler om å kapre flest mulig poeng for pengene som til enhver tid er tilgjengelig. Klubbene kan da bare stå på i visshet om at de alltid vil bli berget av onklene sine.

Flere kroner til en klubb, gir selvfølgelig nye knepp på lønsspiralen. Skal rivalene unngå å bli fraløpt, må de halse etter. Den økonomiske terskelen for å kunne hevde seg jekkes opp, noe små klubber må blø for hvert eneste år. Opprykk til Tippeligaen er jevngodt med økonomisk harakiri for en mindre klubb.

Norges Fotballforbund (NFF) ønsker ikke at en klubb skal kunne skade seg selv eller Tippeligaen som system på grunn av dårlig økonomistyring. I forkant av 2010-sesongen innførte de derfor sitt Finansielle Oppfølgingssystem (FOS). Her sjekkes klubbens økonomiske helse to ganger i året. Er den dårlig, må klubben ta affære.

FOS måler i og for seg relevante økonomiske forhold (drift, likviditet og soliditet), men delindikatorene blir vektet helt feil i dette systemet. Det er ikke mulig å skape levedyktige økonomier uten god drift over tid. Med bra drift kommer god likviditet og soliditet på kjøpet. I FOS teller imidlertid drift bare vel en fjerdedel av totalen. FOS er derfor godt tilpasset injeksjoner fra rike onkler siden deres finansielle dop umiddelbart slår ut på indikatorene som er vektet høyest likviditet og soliditet.

Når årets sesong er ferdig, vil den sportslige tabellen igjen speile pengetabellen ganske godt om vi da ser bort fra Brann, som er en notorisk taper. Rosenborg trives som konge på haugen og formaner de andre klubbene om å kjenne sin plass i hierarkiet. Kostnadsdrivende rivalisering vil de ha seg frabedt. Da treneren til Vålerenga selv sluttet å spille for klubben, ble poengfangsten straks mye bedre. Det gjorde også økonomien. Har VIF endelig funnet sin suksessformel?

I Tippeligaen er lavbudsjettklubbene mest effektive (se tabell). Ifjor lå Haugesund på topp - klubben betalte bare 800.000 kroner per poeng.

Som økonom avskyr jeg økonomisk bakrus - da heller være festbrems. Måtte derfor det mest kostnadseffektive laget vinne årets liga!